

**EDEBİ ESERLERDE KULLANILAN KAHRAMAN KARAKTER İSİMLERİ:
REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN GÖKYÜZÜ VE YEŞİL GECE ROMANLARINDA GEÇEN KARAKTERLERİN İSİM VE SIFATLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Ferhat AKBABA*

Öz

Dil; insanlar arasında kendilerini anlatmak ve birbirleriyle anlaşmak için meydana gelen kurallı semboller zinciridir. Bu zincirin halkaları oluşmadan önce de insanlar farklı yöntemlerle aynı sorunu çözmeye çalışmış, gerek kızıldırılilerde olduğu gibi duman ile, gerekse dilin icadından önce çeşitli yerlere çizilen resimlerle ifade edilmiş olan söylem şekilleri, yazının icadı ve sonrasında farklı bir boyuta taşınmıştır. İlerleyen zamanlarda edebiyat denilen yazım dalı oluşmuş, bunun en son aşaması da Postmodern Edebiyat olarak karşımıza çıkmıştır. Gerek yeni edebiyat, gerekse Postmodern Edebiyat diye kategorize edebileceğimiz yazım dönemlerinde yazarlar, söylemek istediklerini çeşitli yöntemlerle sanata dönüştürmüşlerdir. İşte bu yazım türlerinden biri de romandır. Belirli bir kurgu üzerine inşa edilen romanlarda eser sahibi söylemek istediklerini, kurguladığı anlatıların içine sıkıştırarak, savunduğu ya da yediği düşüncelerin propagandasını yapma gayretine girmiştir. Bu kurgu ve anlatılarında kullandığı eser kahramanlarının/karakterlerinin isimlerini de propagandasını yapmaya çalıştığı düşüncelerin olumlu/olumsuz sembolü haline getirerek, amacına daha kuvvetli ulaşmak için çaba sarf etmiştir. Bu çalışmada Reşat Nuri Güntekin'in *Yeşil Gece* ve *Gökyüzü* romanları incelemeye alınmış, romanlarda kullanılan kahramanların/karakterlerinin isimleri ve romanlarda verilmek istenen fikirler arasındaki bağ ve amaçları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Roman, Karakter, İsim, Sıfat, Postmodern Edebiyat

Hero Character Names Used In Literary Works An Investigation On The Name And Adjectives Of Resat Nuri Güntekin's Characters In The *Gökyüzü* And *Yeşil Gece* Novels

Abstract

Language; is a chain of regular symbols created to help people communicate and to agree with each other. Before the rings of this chain were formed, people tried to solve the same problem with different methods, and the forms of discourse which were expressed with smoke as well as with the indigenous people, and with the pictures drawn in various places before the intervention of the language, were moved to a different dimension after the invention of the writing. Later on, a spelling language called literature was formed, and the last stage of this was the postmodern

* Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Din Sosyolojisi Yüksek Lisans Öğrencisi, Erdoğan İlkokulu Müdürü, Akyazı, Sakarya, Mail: gazifer-nando1969@hotmail.com.

Geliş T. / Received Date: 05/11/2017 Kabul T. / Accepted Date: 20/04/2018.

literature. During the writing periods that we can categorize as either new literature or postmodern literature, authors have transformed what they wanted to say in various ways into the art. One of these types of writing is novel. In the novels built on a certain fiction, the owner of the works has tried to impose the ideas he has defended or frowned upon by compressing what he wants to say into his fiction. This fiction and the work he used in his work have made the aim of reaching the goal stronger by making the hero / characters' names as positive / negative symbol of the ideas he tried to impose. In this study, two novels of Reşat Nuri Güntekin *Gökyüzü* and *Yeşil Gece* were taken to examine and tried to reveal the link between the names of the heroes / characters used in the novels and the ideas to be given in the novels.

Keywords: Novel, Character, Name, Adjective, Postmodern Literature

Giriş

İlkel çağlardan beri insanlar kendilerini ifade etmek için çeşitli yollar denemişler ve birbirleriyle anlaşabilmek için bireysel ve toplumsal evrilme/ilerleme/gelişme gerçekleştikçe değişik stiller geliştirmişlerdir. Duman ile anlaşma, işaret diliyle anlaşma, duvarlara çizilen görsel figürlerle anlaşma-anlatmanın yanında, yazarak anlaşma ve anlatma şeklinde değişik evrelerden geçmiş olmaları insanlık serüveninin izlerinde görülen bir durumdur. Babilere ait her biri bir söz veya düşünceyi ifade eden ideogram dediğimiz şekiller, Göktürklerden kalma Orhun Kitabeleri, şu an EA10470,3 müze numarası¹ ile British Museum'da "*Ani Papirüsü (Papyrus of Ani)*"² olarak bulunan eski Mısırlılara ait resimli şekillerle ifade edilen Hiyeroglif yazım örnekleri bunun en güzel örnek göstergeleridir. Türk Dil Kurumu'na göre '*düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi*' şeklinde tanımlanmış olan yazı "*tarihin en eski devirlerinden beri, sistemli olarak bir araya gelen anlamlı işaretler, sözlü kültürden aldığı mirası, insanlık için gelecek nesillere aktarmada bir vasıta görevi görmüştür.*" Ayrıca, "*dilin sesli göstergelerini karşılamayı amaçlayan, görüntüsel öğelerden ya da yazaçlardan oluşan göstergeler dizgesi gibi dilbilimsel bir tanımda yazı ile ilgili olarak ses, görüntü ve yazı ögesi gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır.*"³ Tarihi araştırmalara bakıldığında yazının ilk olarak M.Ö. 3500'lü yıllarda Mezopotamya Medeniyetinde görüldüğü ve bu yazının Sümerce olarak adlandırıldığı bilgilerine ulaşılsa da, özellikle arkeoloji ve antropolojik çalışmalarda ilk insanların mağaralarda çizdikleri resimlerin, figürlerin ve diğer yapıtların mutlaka bir anlamı olduğu, onları yapanlar tarafından bir şeylerin anlatılmaya çalışıldığı kendini göstermektedir. Bu çizimler ve yapıtlarla toplumlar gerek birbirlerine söylemek istediklerini, gerekse daha ulu ve yüce kabul edilen Yaratıcıya olan taleplerini,

¹ research/collection_online/collectionobjectdetails.aspx?objectId=113335&partId=1,<http://www.britishmuseum.org/>

² misir-oluler-kitabindan-bir-parca-ani-papirusu/#more-770,<https://insanveevren.wordpress.com/2011/04/23/>)

³ Murat Özbay, "Bilim Ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları* sy. 2 (2005): 68-69.

haykırışlarını ve dualarını sözlü ifadelerin haricinde resimlerle de ifade etme yoluna gitmişlerdir. Bu konuda Çin’de yağmur yağdırması için tören yapılırken görülen Yağmur Tanrısını temsil eden dev ejderha resimleri⁴, yapılan pek çok Kut töreninden sonra yağmur taleplerine cevap veren Yağmur Tanrısı’nın görseli⁵ gibi çoğaltabileceğimiz örnekler, tüm bahsedilen bu uzun zaman diliminde insanlığın başlangıcı ve gelişimine yönelik anlatılarda karşılaşılabileceğimiz bulgulardır.

İlerleyen zaman diliminde yazının daha sistematik kullanımı ile istenilen aktarılabilme çabası olarak tanımlanabilecek kurgu veya gerçek olaylardan esinlenilerek duygu ve düşüncelerin estetik bir şekilde anlatılması ile edebiyat doğmuş, Güzel Sanatların bir dalı olarak ifade edilen edebiyatın bir türü olarak ta roman karşımıza çıkmıştır.

Zamanı, mekanı, olayları ve kişileriyle gerçek hayata ve kurguya dayanan, çok çeşitli anlatım tekniklerinin kullanıldığı edebi eser türü olan roman, Fransa’da "bilim dili Latince'nin karşılığında gelişen halk dili" manasındaki roman kelimesi önceleri bu dille yazılan hikayelere ve ilkel roman örneklerine ad olmuş, zamanla Batı dillerince benimsenmiştir. Menşenin destanlara dayandığı ileri sürülen roman türü Avrupa’da doğmuş, hatta bir dönemin hikayeleri de roman telakki edilmiştir. Roman denilebilecek ilk edebi ürünler üzerinde ihtilaf olmakla beraber bu türün İspanyol yazarı Cervantes'in Donkişot’undan itibaren (XVII yüzyıl başları) geliştiği ve XIX. yüzyılda zirveye ulaştığı kabul edilir. Romantizm, realizm, sembolizm, sezgicilik, egzistansiyalizm, psikanalizm gibi estetik, felsefe ve psikoloji doktrinlerinin etkisiyle günümüze uzanan bu gelişmeyle konu, yapı ve anlatım teknikleri bakımından pek çok roman çeşidi ortaya çıkmıştır.⁶

Bu çalışmada, gerek kurgu gerekse gerçek olaylardan esinlenilerek yazılan romanlarda kullanılan kahraman/karakter adlarının çoğu zaman ayrı bir öneme sahip olduğu görülmüştür.

1. Edebi Eserlerde Karakter/İsim Örnekleri Ve Postmodernizm

Varlıkları ifade etmek ve onları sembolize etmek için kullanılan gerek eşya gerekse insan veya hayvan isimleri, tesadüfi değil de onların sahip oldukları

⁴ James George Frazer, *Altın Dal*, çev. Mehmet H. Doğan (İstanbul: Panel Yayınevi,2004), 20.

⁵ Frazer, *Altın Dal*, 31.

⁶ M. Orhan Okay, A.Kahraman, "Roman" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c.35 (İstanbul: TDV İSAM, 2008),160-164.

nitelikleri ifade eden bir sembol olarak kullanılmıştır. Toplumda kişinin adı ve kaderi/geleceği arasında uyumlu bir bağ olması dileğiyle zaman içerisinde bir gelenek haline dönüşen bu durum, kişilere verilen isimlerle onlardan, kendilerine yakıştırılan bu isimlerin kapsadığı anlam-karşılığını gösterecek davranış ve tutum içinde olmaları beklentisi oluşturmuştur. 'Kapsadığı manayı yaşatma beklentisine dayalı ad koyma' eylemi, edebiyat dünyasında verilen hikâye, roman türü yapıtlarla da kendini göstererek, okuyucular aracılığıyla toplum içerisinde yaygınlık sağlanmış ve sosyal bir davranış haline dönüşmüştür. İslam öncesi dönemlerde Türkler arasında görülen özellikle *Dede Korkut* hikâyelerinde, yapılan bir kahramanlık sonrası o eylemi çağrıştırır adı verme uygulamasına sıkça rastlanır. İslam sonrası Müslüman Türk edebiyatında da benzer durumlar artık toplumda genel bir gelenek halini aldığı için bunların sıkça görülmesi normaldir. Örneğin 20.yüzyılın başında Ahmet Mithat Efendi(ö. 1912) tarafından kaleme alınan *Felatun Bey ve Rakım Efendi*⁷ adlı romanda kullanılan roman kahramanları *Felatun*'un, her şeyi iyi bildiğini zannettiği ve bilgiçlik tasladığı için Yunan filozofu Platon'dan mülhem bu ismi alması, *Rakım Efendi*'nin rakamlara olan düşkünlüğünü sembolize edecek şekilde adlandırılması, Cariye yapmak niyetiyle satın alınan Çerkez bir kıza güzelliğini, sevecenliğini ifade edecek şekilde sonradan '*Canan*' (Sevgili, gönül verilen, âşık olunan)⁸ isminin verilmesi, yazarın okuyucu zihnindeki hayal dünyasını somut verilerle doldurmaya yönelik bilinçli bir tercih olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde tanzimattan sonra Fransız edebiyatının etkisinde kalan ve eserlerinde vatan, millet, hürriyet gibi konuları işleyen, İslam'da meşveret düşüncesine önem veren ve parlamenter düzenin Kur'an Kerim'e aykırı olmadığını ispatlanmaya çalışan⁹ ve 'Vatan Şairi' olarak adlandırılan Namık Kemal'in (ö. 1888) sürgün yıllarında yazdığı *Vatan Yahut Silistre*¹⁰ adlı eserinde '*İslâm Bey*' in, islâmî değer yargılarına bağlı ve onları savunan biri olması, *Zekiye*'nin (Zekiye: Anlayışlı, kavrayışlı, zekâ sahibi)¹¹ ismine uygun olarak kendinden beklenen uyanıklıklar çerçevesinde hareket etmesi, gerek eylemleriyle gerekse yazıları ve söylemleriyle milli mücadeleye ateşli bir savunucu olarak katılan Halide Edip Adivar'ın (ö.1964) *Vurun Kahpeye*¹²de *Aliye*'nin (âli kökünden gelir; Yüce, ulu, yüksek)¹³ adına uygun ulvî değerler taşıyan vatanperverlik, hürriyet, bağımsızlık gibi ideallerin

⁷ Ahmet Mithat Efendi, *Felatun Bey ve Rakım Efendi*, (İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 1992)

⁸ Türk Dil Kurumu, *Canan* Kelimesi.

⁹ Abdullah Uçman, "Tanzimat'tan Sonra Edebiyat Ve Siyaset: Nâmık Kemal Ve Ziya Paşa Örneği", *Türkiyat Mecmuası* 24, (Bahar 2014): 113

¹⁰ Namık Kemal, *Vatan Yahut Silistre*, (İstanbul: Antik Yayınları, 2010)

¹¹ TDK, *Zekiye* Kelimesi.

¹² Halide Edip Adivar, *Vurun Kahpeye* (İstanbul: Can yayınları, 2017).

¹³ TDK, *Âli* Kelimesi.

savunucusu olması, yazıldığı dönemin konjoktürüne uygun ve okuyucuya verilmek istenen mesajların somut kalıcılığının sağlanması açısından, eserlerdeki düşüncelerin desteklenmesine yönelik yapılan bilinçli bir tercihtir. Günümüzde ise popüler kültürün getirdiği bir kazanım ile TV dizi ve filmlerdeki kahraman adları daha ön plâna çıkmaktadır.

Cumhuriyet öncesi ve sonrası Türk edebiyatında yazılmış olan eserler incelendiğinde bu ve benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. Çünkü;

Sembol dilinin zenginliğini eserlerinde kullanan yazarlar, bu kaynaktan, karakterleri tanıtmak, tema, zaman ve mekân gibi unsurlara açıklık kazandırmak ve anlatımı etkili kılmak için yararlanmışlardır. Semboller kimi eserlerde kişinin bilinçaltını ve komplekslerini yansıtan rüya ve arketiplerin içine gizlenerek karşımıza çıkarken, kimi eserlerde de sembolik anlam taşıyan mekân, zaman, kişi, renk, şekil ve sayı olarak entrik kurguyu şekillendirirler. Felsefî ve psikolojik açıdan da değerlendirilmesi gereken sembol dili, edebî eserlerin tahlilinde farklı görüntü seviyelerinde karşımıza çıkarlar.¹⁴

Eserde sembolizasyon durumu bazen eser içindeki kahramanlar üzerinden olduğu gibi eserin adı ve içeriği ile de özdeşleşecek yapıtlarda mevcuttur. Bunun en güzel örneğini Cumhuriyet döneminde çeşitli eserler vermiş olan Mahmut Yesari'de (ö.1945) görülebilir. Öyle ki o; "...Çoban Yıldızı, Çulluk, Ak Saçlı Genç Kız, Kırlangıçlar ve Su Sinekleri romanlarında kişileri simgesel düzeyde adlandırır ve eserlerin başlığı olarak seçer."¹⁵ Bu tür sembolizasyon uygulamalarının eserlerden beklenen maksadın hâsıl olmasına yönelik gücü de yadsınamaz. Çünkü sembollerin insan hayatındaki yeri ayrıdır. Kullanılan bu isimler, söyleyene ve dinleyene o kelimelerin kapsadığı manevî anlamlar çağrıştırır. Bu isimler sayesinde eserler, okuyucuya yapacağı sembolik çağrışımlarla, vermeye çalıştığı mesajlarına ayrı bir destek katarlar. Bunun içinde yazarların eserlerinde kullandığı isimler önem taşımaktadır. Eliade'nin (vafatı:1986) söylediği gibi; "*Dinsel bir simge, o bütünselliği içinde bilinçli olarak algılanmasa bile, onun mesajını aktarmaktadır. Çünkü simge yalnızca insan aklına değil, aynı zamanda bütünsel insani varlığa hitab etmektedir.*"¹⁶ Örneğin, dînî değerlere saldırının yapıldığı bir romanda, roman kahramanlarının romanda taşıdıkları misyona tamü tamına zıtlık teşkil edecek şekilde adlandırılmaları,

¹⁴ Ebru Burcu Yılmaz, "Hikaye ve Romanlarda Sembol Dilinin Görüntüleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Makale Bilgi Sistemi*, sy. 56 (2011): 45-46.

¹⁵ Elif Öksüz Güneş, "Mahmut Yesari'nin Romanlarında İsim-İçerik İlişkisi", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, sy.1 (2016): 282.

¹⁶ Mircae Eliade, *Kutsal ve Din Dışı*, çev., Mehmet Ali Kılıçbay (Ankara: Gece Yayınları, 1991.), 107.

yüzyıllardır toplumda derin manevî çağrışımlarla sembolize edilen isimlerin ve çağrıştırdığı değerlerin erozyona uğratılması açısından önemli bir ‘*misyon*’ taşımaktadır.

Eserlerde yaratılan kahramanlar konusunda ise eserlerin ‘*kimi*’ anlattığından ziyade, kahramanı ‘nasıl’ yarattığı ve onu ‘hangi konuma koyduğu’ daha çok önem taşımaktadır. Çünkü bu nasıllık ve konum, ilgili kahramana biçilecek rolün taşıyıcısı durumunda olacaktır. Tekin’e¹⁷ göre bir hikâyeci veya romancının, anlatıyı sürükleyecek kişiyi, anlatının niteliğine uygun olarak çizmesine, ona beşeri bir yapı kazandırarak canlandırmasına karakterizasyon denir. Romancı, bu işlemi gerçekleştirirken, canlandırmak istediği kişiyi, ait olduğu cinsin özelliklerini dikkate alarak çizer, ona bedensel ve ruhsal bir yapı kazandırır. Sanıldığı gibi o, yaratmaz; karakterize eder.

Artık bir eser için karakter de yaratılmıştır, bu karaktere üstleneceği misyona uygun ‘bilinçli bir isim’ de bulunmuştur. Bundan sonrası artık, eser sahibinin kendi düşüncelerini aktaracağı olaylar zinciri ve sürükleyicilik, yazarın yeteneğine kalmıştır.

Dönemin sosyal ve siyasal konjoktürüne uygun olarak ortaya çıkan edebi eserlerde yazarların “...*edebiyatı, ideolojik ve tarihsel görüşlerini ifade etmek, savunmak, yaymak için iyi bir araç olarak*”¹⁸ görmeleri, yapıtlarındaki karakter/kahraman rolleri ve adlandırmaların analizi açısından bize bir fikir vermektedir. Bu bağlamda yazılan ‘gözlerime bak, ne demek istediğimi anlarsın’ tarzı söylemler ve anlatılar, bazen yazarın gözlerine bakmadan açıktan, bazen de değişik stilde kendini göstermektedir. Yakın dönemde de Subliminal Mesaj¹⁹ (anlatıcının direk söylemediği ama ekrandaki sahne veya satır aralarına sıkıştırarak izleyicinin / okuyucunun hissederek algılamasını istediği gerçek vurgular) olarak ifade edilen bu ifade şekli biraz dikkat edildiğinde güzel sanatlardan edebiyata, sinemadan tiyatroya her alanda karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma çerçevesinde edebi eserlerde kullanılan ve yukarıda bahsi geçen stil üzerinde durulacaktır. Konu hakkında analizlere geçmeden önce şunu belirtmekte de yarar var ki; Postmodern edebiyat olarak sunulan, sayıları gün geçtikçe artış gösteren bazı yazarların (Elif şafak, Bilge Karasu, Orhan Pamuk vb.) eserlerinde olduğu gibi özellikle İhsan Oktay Anar’ın *Amat*²⁰ gibi yapıtı hakkında bu minvalden konuşmak mümkün görünmemektedir. Bu türden

¹⁷ Mehmet Tekin, *Roman Sanatı*, (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2002.), 78.

¹⁸ M.Asım Karaömerlioğlu, “Erken Dönem Türk Edebiyatında Köylüler”, *Doğu Batı Dergisi*, sy.22 (2003): 1

¹⁹ Subliminal Mesaj için bkz. Ferhat AKBABA, “Edebi Eserlerde Subliminal Mesajlar (Reşat Nuri Güntekin’in “Gökyüzü”nden Verdiği Mesaj)” *Edebali İslamiyat Dergisi*, sy.1 (Mayıs-2017): 111.

²⁰ İhsan Oktay Anar, *Amat*, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2005)

bazı eserlerde yukarıda bahsi geçtiği gibi karakter/isim örnekleri ile karşılaşılmaktadır. Ancak bu romanda, roman akışının değişik yerlerinde geçen olayların aktarıcıları üzerinden, râvîlerin tahfif edilmesine yönelik eylemlerin ön plana çıkarıldığı göze çarpmaktadır. Oysa; gerek İslamî ilimlerde gerekse tarihî anlatılarda bilgilerin sıhhati açısından aktarıcının-Ravî'nin önemi bir ayrıcalık arz etmektedir. Örneğin Hadis ilminde Ravî'nin sıhhati, nakledilen hadisin kabul veya reddi konusunda birinci dereceden değerlendirmeye tabidir. Nakledici-Ravî hakkındaki en ufak bir şüphe, nakledilen bilginin reddini gerektirebilir. Dolayısı ile 'Ravî'de Sika' yani 'nakledicide güvenilirlik', nakli ilimlerde bir 'konum-makam' durumunu doğurmaktadır. Onun hakkındaki en ufak bir şüphe veya destek kapsamındaki veriler, nakledilen bilgilerin, toplumsal kabulü veya reddedilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda, mezkûr eserin içinde geçen Ravîlerin tahfif edilmesi-alaya alınması- durumunun ön plana çıktığını söylemek mümkündür. Örneğin; *Amat* adlı geminin sol tarafındaki baş postolardan birinin büyük olması nedeniyle Süleyman Reis tarafından bozulan gemi dengesinin düzeltilmesine yönelik bir kısmının kesilmesi ve bu kesilen parçadan Kadın Heykeli yaptırma isteğinin bahsedilmesi konusunda;

“Kurşunlu Mahzen Katibi Hamamcı Musa Efendi'nin *Tezakirü'l Mücrimin* başlıklı eserinde anlattıkları doğruysa...” şeklinde başlayan anlatının;

Kuşçubaşı Halifesi Kuyruklu Rıza Çelebi, *Kitabü'l İber* adlı eserinde *Tezakirü'l Mücrimin*'deki kadın tarifine katılmış, fakat ek olarak bu tarifi verdikten sonra Kırbaç Süleyman Reis'in gözünden birkaç damla yaş sızdığını belirtmiştir. Masraf Kâtibi Kuzgunî Halim Efendi ise *Silsiletü'l Havadis* adlı eserinde 'Kırbaç'ın gözünün yaşarmakla kalmayıp, adamın katıla katıla ağladığını da beyan etmiştir. Öte yandan Vakanüvis Şaşı İkrâm Efendi, *Kevâşifü'l Melânet v'el Habaset*'te marangoz yardımcısının...²¹ şeklinde devam eden aktarımı buna en güzel örnek olarak verilebilir.

Ayrıca; her ne kadar adı geçen eser hakkında 'Yenitarihçilik' gibi 'yakıştırma' diyebileceğimiz türden bir tanım ile esere edebî ağırlık kazandırılmaya çalışılsa da görülen bir gerçek var ki, *Amat* romanı; ne yeni tarihçilik, ne de tarihe dayandırılan vâkıâlara günümüz bakış açısıyla hayâl dünyasının derinleşmesi şeklinde bir katkı sağlamaktadır. Edebiyatta postmodernist yazım tarzı olarak sunulan bu tarzın aslında 'Bağlam', 'Prolog', 'Metinlerarasılık', 'isim sembolizasyonu'²² gibi özellikleri ve alt basamakları sayılsa da, 'Kolaj'ın esere olan yararı hakkında bir şeyler söylene de Anar'ın gerek bu yapıtı,

²¹ Anar, *Amat*, 48-49.

²² Aslı Yüksel, "Amat Romanında Yeni Tarihçilik", *Söylem Filoloji Dergisi*1, sy.1(Haziran 2016): 80-83.

gerekse benzerleri ile okuyucuda meydana gelecek zihinsel kazanımın farklı olmayacağı şeklinde bir kanaat doğurmaktadır. Çünkü;

Modernizme ve onun savunduğu akılcılığa, evrenselliğe ve hümanist ideolojilere karşı bir tavır olarak ortaya çıkan postmodernizm, "Anlamı üreten okurdur." temel ilkesini benimser. Anlam, metin veya anlatıda tamamlanmaz, aksine her okumada yeniden değerlendirilir. Bütün metinler okuyucunun yorumuna ihtiyaç duyar. Yazarın anlatmak istediklerinden ziyade, okurun imgelere yüklediği anlam geçerlidir. Metinde yazar değil, okur vardır. Okura ya da eleştirmene göre değişen ve çoğalan yeni anlamlandırmalar söz konusudur. Böylece "anlam olgusunun düzlemi farklılaşır. Anlam, artık romanda öncelikli olarak ele alınan bir değer olmaktan çıkar, sıradanlaşır.²³

Özellikle yer yüzünde halen varlığını sürdüren kutsal kitaplardaki verilerden alıntı yapılarak meydana getirilen bu ve benzeri eserlerin sonunda okuyucuya kazandıracığı şey; ister Tevrat, ister İncil, isterse de Kur'an-ı Kerim'de geçsin, eserin örgüsünde bahsedilenlerin 'her toplumda var olan tarihi mitler ve eskilerin hikâyeleri olduğu ve kutsiyetten uzaklık' algısından ibarettir. Bu tür eserler için yazarın amacı tarihi yeni baştan yazmak değil, yazılmış olanı temel alarak, kurgusal bir tarih yazmaktır. Sanatçının eseri bu bağlamda incelenmelidir. Yeni Tarihselcilik, yeni bir tarih uydurmamakla birlikte, yazılmış olanı hayal gücüyle değerlendirerek, arka plandaki tarihin yorumlanabileceğini gösterir. Okuyucu tarafından yapılan doğru bir yorumlama yapıldığı ve okurun tarih algısında ciddi bir dağılma yaşatmadığı sürece gerçek görevini (tarih yazımının edebî sorgulanışı) yerine getirmiş olur.²⁴ gibi bir beklenti içine girilse de, okuyucuda bırakılan çağrışımın 'tarih yazımının edebî sorgulanışı' biçiminde olmadığı, çünkü kaynağın, tarihi vakıalara dayandırıldığı bu tür anlatıların 'Vahyi' kapsamın dışında tutularak okuyucuya hayali derinlikler kurdurmaya başladığı unutulmamalıdır. 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ve *Kristeva*'nın ürünü sayılan, her hangi bir yazar tarafından oluşturulan metnin bir kısmının veya tamamının alınarak kendi oluşturduğu yazımı çerçevesinde kaynaştırarak yeni bir yazım meydana getirmesi anlamına gelen metinlerarasılığın postmodernizmdeki işlevi ise çok daha farklıdır. Farklı metinler artık sadece bir oyunun parçası durumundadırlar. Yansıtmacı ve modernist tarzlarda -aralarındaki derin ayrıma rağmen- daha çok anlamı etkileme ya da belirleme noktasında birleşen metinlerarasılık, ne dış ne de iç gerçekliği

²³ Mustafa. Aydemir, "Arada Kalanların Romanı: Araf," *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8, sy.1 (Winter 2013) 812-813.

²⁴ Yüksel, "Amat Romanında Yeni Tarihselcilik", 1-90.

yansıtma ya da işleme gibi bir hedefi olan; bunun yerine romanı bir sanal gerçeklik ortamı -Jean Baudrillard'ın deyişiyle "simulasyon/simulacra" -, çoğulcu bir sentez -Mikhail Bakhtin'in deyişiyle "diyalogsallık"- olarak gören post-modernist romanda bu çoğulculuğu sağlayan öğelerden biri olma konumuna getirilmiştir.²⁵

Metinlerarasılıkta oluşturulacak metin için kullanılabilir yöntemleri Gariper, Aktulum'dan naklen;

Alıntı, gönderge, gizli alıntı/aşırma, anıştırma ortak birliktelik; yansılama, alaycı dönüştürüm ve öykünme türev ilişkileri altında kullanılan yöntemlerdir...Öykünmede bir metnin biçimi ve içeriği taklit edilir. Kesin bir göndergeyi zorunlu kılan öykünme ile iki metin arasında (öykünen ve öykünülen) bir taklit ilişkisi kurulur. Öykünme bir yazarın dil ve anlatım özellikleri, sözleri taklit edilerek gerçekleşir.²⁶

şeklinde aktarmaktadır. Yani bu tür eserlerde metinlerarasılık işlemi Kutsal bir vahyin taklidi yapılarak kanaatimce okuyucu algısına sanki yeni bir metin (vahiy) çağrıştırılma ve sezdirilme cüretiyle karşı karşıya kalınmaktadır. Dolayısı ile her ne kadar postmodernizmde metinlerarasılık; 'üstkurmacanın alt kategorisi' şeklinde bir tanımlama olarak ifade edilse de, bir eserin okuyucu sayısı kadar yorumlanabilme adediyle karşılaşılacağı göz önünde bulundurulduğunda-başlangıçta kutsal metinlerin vahyî orijinalitesi temel alınarak yapılan çıkış ve devamında gelen kurgu, pastiş ile okuyucu zihninde "Vahyin bir macera veya komedi olarak şekillenışı" türünde, toplumun kutsal algı realitesiyle örtüşmeyen, onları sanal bir oyuncuğa dönüştüren yapıt olarak 'Yazarın Algı Operasyonunun' malzemesi konumuna düşüldüğü görülmektedir. Çünkü ;"Edebî eserlerin daha önce yaratılan metinlerle temas kurması onun anlam alanını genişletir. Bilinen, yaygınlık kazanmış söz varlığı ile kurulacak her türlü metinler arası ilişki, yeni ortaya çıkan mesajı, edebî metni derinleştirir ve zenginleştirir".²⁷ Bu tür çalışmalarla vahyî olandan ayrı olarak ortaya çıkan ve hayal dünyası ile anlam derinliği kazandırılan yeni mesajların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bunun için, yeryüzünde halen yaşamını sürdürmekte olan dinlere ait kutsal metinlere ilişkin 'olduğu gibinin dışında' bir algı yaratacak orijinal metinlerin ve onlardan mülhem verilerin, edebi

²⁵ Hakan Sazyek, "Türk Romanında Postmodernist Yöntemler Ve Yönelimler", *Hece- Türk Romanı Özel Sayısı*, (Mayıs/Haziran/Temmuz 2002): 7.

²⁶ Kağan Gariper, "Han Duvarları" Şiiri İle "Binbirinci Gece" Şiirini Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Okuma Denemesi.", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* 8, sy.16(Temmuz-Aralık 2016): 96-97.

²⁷ Gariper, "Han Duvarları" Şiiri İle "Binbirinci Gece" Şiirini Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Okuma Denemesi.",1-101.

eserlerde malzeme olarak kullanılması, postmodern edebiyatın bir yazım şekli olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü bu durum eserlerde geçen Subliminal Mesajın dışında bir şeydir.²⁸

Edebiyat alanında yapılan çeşitli hikaye, roman, masal, tiyatro gibi eserlerde kullanılan karakter adları yani eserin baş ve tali sürükleyicileri için kullanılan isimler ve sıfatların, rastgele olmayıp, belirli bir tercih sonucu ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tercihlerin elbette siyasi, politik veya ideolojik gerekçeleri vardır. Bu gerekçeler de zaten eser içinde verilmek istenen mesajları desteklemek için neden oluşturmaktadır. Öyleyse, biz verilen eserlerde gizli olan bu mesajları desteklemek için ikinci bir sıkıştırmanın daha yapıldığını söyleyebiliriz. Bir çeşit 'matruşka'²⁹ içinde matruşkadan bahsedilebilir. Ancak, uyum olması açısından da denilebilir ki, ikinci çıkan matruşka, birinci matruşkadan bağımsız değildir. Birbirlerini destekleyen ve besleyen bir yapıdan söz edilebilir.

Örneğin, dînî olayları ve kahramanları kapsayan edebi bir eser kurgulanırken, eğer dini desteklemeyen ve onu hafife alacak bir amaç güdülmüşse, eserde kullanılacak bir takım isimlerin ve sıfatların da mutlaka okuyanı güldüren, okuduğunu onun gözünde küçük düşüren isim ve sıfatlardan oluşması gerekir. Böylece 'double shot'³⁰ yani çifte vuruş gerçekleşir. Birinci vuruş konu açısından, ikincisi ise, bu konuyu canlandıran kahramanın komik adı veya sıfatı açısından gerçekleşir. Örneğin böyle bir yapıtta, 'Abuziddin', 'Kuyruklu...', 'Dolmacı Hoca', 'Şaşı İkrâm Efendi' gibi isim ve sıfatların kullanılması, güdülen maksadın hasıl olmasına bir kat daha yardım eder. İnsan beyni öğrendiklerini, yeni gelen öğretilerle eşleştirme yaptığında bu kelimelerin çağrışımı ile konunun çağrışımı birbirini tamamlayan bir süreci başlatmış olur.

2. Yeşil Gece³¹ Ve Gökyüzü³² Romanlarındaki Karakterlerin İsimlendirme Analizleri

²⁸ Detaylı bilgi için bkz. AKBABA, "Edebi Eserlerde Subliminal Mesajlar", 111-131.

²⁹ Türk Dil Kurumu, *Matruşka* kelimesi. (özellikle Rusya'dan dünyaya yayılan, tahtadan yapılmış iç içe bebeklerden oluşan süs eşyası)

³⁰ Doubleshot : çifte vuruş,

³¹ Reşat Nuri Güntekin'in 1928'de yazdığı ve 'Din Karşıtı İdeolojik Romanlar' kategorisinde gösterilen eseri

³² Reşat Nuri Güntekin'in 1935'te yazdığı, kanaatimce 'Asıl Din Karşıtı' romanıdır.

Osmanlı sonrası kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti düzeninin oluşturulması için yapılan devrimler ve inkılâplar, toplumun Müslüman Osmanlı kültürü üzerine inşa ettiği 600 yıllık yaşam tarzıyla uyumsuzluk gösterdiği noktalarda toplum eskiyi muhafaza refleksiyle hareket etmiş, buna mukabil yeni sistem kendini savunma ve idealleri yerleştirme gayretine gitmiştir. Cumhuriyetin kuruluş felsefesi ve bazı aydın ve yazarların bakış açısı da buna uygun olarak yapılabilecek en iyi şeyin geçmişi kötölemek-yeniye övmek olduğu yönündedir. Bu bağlamda, anılan dönemde eser veren bazı yazarların takındıkları siyasi tavrın bu yönde olduğu ve eserleriyle yeniye destekleyen pozisyonları ön plana çıkmaktadır.(M.Ş.Esendal, Y.K.Karaosmanoğlu, R.N.Güntekin vs). İşte böyle bir konjoktürde her iki devri de yaşamış olan Reşat Nuri Güntekin'in eskiyi yerme üzerine kurgulanan *Yeşil Gece* ve *Gökyüzü* romanlarında da kahraman/karakterlerin isimlendirmeleri ile eser içindeki misyonları ve yazarın vermeye çalıştığı mesajlara uygunluk bariz bir şekilde görülmektedir.

Gökyüzü romanında geçen *Adnan* kelimesinin "Cennette ölümsüzlüğe kavuşan kimse, cennetlik,"³³ manasına geldiğini, oysa romanda *Adnan*'ın kendisini "ben, insanın gökyüzü ile alakasını kesmedikçe tam insan olamayacağına inanmış kızıl bir ate..."³⁴ olarak tanımladığı görülmektedir. Aynı şekilde *Hacı Yenge* lakaplı *Bedia*'nın "Nâdide ve güzel, yeni icad edilmiş şey. Beğenilen ve takdir edilen çok yeni şey"³⁵ olarak güzelliği vurgulayan isimle isimlendirilmesine rağmen, lakap olarak *Hacı Yenge* şeklinde sunulması ve *Hacı* kelimesinin de Müslüman bir toplumda çağrıştırdığı mânâ göz önüne alınırsa, romanda *Hacı Yenge* karakterine yapılan tanımda "Her ne kadar hacı yenge dense de bir parça oynak olduğu da söylenen biridir."³⁶ ifadelerinin kullanılması bu romanda çok ta masumane bir adlandırma olmadığı kanaatini doğurmaktadır. Ayrıca *Hacı Yenge* tanıtılırken ilave olarak da şu bilgilere yer verilmektedir:

...Hicaza giden bir akrabamız O'nun Arafat'ta Hacc Merasimi esnasında görmüş, küçük bir karantina memuru olan kocasından ayırarak İstanbul'a getirmişti ki Hacı Yenge ismi de buradan geliyordu. İkinci bir rivayet, yengayı İskenderiye'de bir eğlence evinden çıkarıyordu. Hacc dönüşünde hastalık sebebiyle uzunca bir zaman İskenderiye'de kalan Sürre Emmini, Hacı Yengayı fena bir gece aleminde sevmiş, bilmem hangi türbeye

³³ Seslisozluk, *Adnan* kelimesi.

³⁴ Reşat Nuri Güntekin, *Gökyüzü* (İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1997),46.

³⁵ Seslisozluk, *Bedia* kelimesi.

³⁶ Güntekin, *Gökyüzü*, 196.

götürüp tövbe ettirdikten sonra nikahla kendine almıştı.... Hacı Yengenin ettiği tövbeye rağmen pek durmadığı, yaramazlık ettiği söylenirdi.³⁷

Romanda bu karaktere *Hacı Yenge* ya da *Bedia* ismi verilmiş olmasına rağmen, kişinin davranış, huy ve karakterleri ile ismi arasında tam bir tezatlık söz konusudur. Oysa toplumun *Hacı* denince algıladığı şey, bu tanımlamalarla uyumluluk göstermemektedir. Bilerek ya da bilmeyerek te olsa yazarın bu tür karakter isimlendirmelerinde müslüman toplumunun değerlerini hafife aldığı, bu değerlerin önemsizleştirilmesi konusunda oldukça gayret sarfettiği görülmektedir. Diğer bir karakter *Sevim'in*: *Uğursuz* olarak lâkaplandırılması, adına aykırı bir anlam çağrıştırmakta, O'na romanda yüklenen karakter misyonu ile bağ kurulduğunda daha net görülmektedir.

Mükerrem adı "Kerim olan hürmet ve tazim olunan; şerefli, Muhterem. Kerim"³⁸ manası taşımasına rağmen O'nun aslında "...Ahiret ile dünya arasında bir nevi telsiz telgraf acentesi kurmaya kalkmış bir insan..."³⁹ olarak şüphelerini yenememiş bir ateist olarak tanıtılması, bu incelemede kastedilen tezatlığı gözle görünür biçimde sunmaktadır.

Romanlardaki ikincil karakterlerden olan *Habibe Resûl*'ün ismi de enteresandır. *Habibe*(*Arapça hubb kökünden bayan ismi*) "*Sevilen, sevgili, seven*"⁴⁰ anlamı taşıırken, romanda *Resûl* kelimesinin Peygamberlere atfedilen isim olduğu unutulmadan, *Habibe Resûl*; "Eski bir belediye ebesi. Bir hafta ara ile iki lohusanın ölümüne sebep olduğu için diploması elinden alınmış, bundan başka da on üç ay hapis yatmış. Girdiği hastanelerin hiç birinde tutunamamış, iki buçuk senede altı yer değiştirmiş."⁴¹ şeklinde uğursuz, beceriksiz biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yeşil Gece romanındaki karakterlerden *Eyüp* ve *Remzi* için kullanılan *Hafız* kelimesi; "*koruyan, saklayan. Kuran'ı bütünüyle ezbere bilen ve okuyabilen kimse.*"⁴² manalarına gelmesine karşılık, *Hafız Eyüp* karakterine korkulacak, komplocu biri görevinin yüklenmesi, *Hafız Remzi'nin* çok güzel Kur'an okumasından bahsedilip aynı sesiyle yaptığı galiz küfürlerle tasvir edilmesi karakterlerin isim/sıfat ve misyonları arasındaki tezatlığın bir göstergesi durumundadır.

³⁷ Güntekin, *Gökyüzü*, 197.

³⁸ Türkçe Sözlük, *Mükerrem* kelimesi.

³⁹ Güntekin, *Gökyüzü*, 46.

⁴⁰ Seslisozluk, *Habibe* kelimesi.

⁴¹ Güntekin, *Gökyüzü*, 109.

⁴² Türkçe Sözlük, *Hafız* kelimesi.

Yine aynı romanda geçen *Zeynel Hoca'nın* (Zeyn=ziynet,süs,süslemek)⁴³ “keskin sivri yüzünde sivri dişleri, bir yana çarpılmış uzun burnu..”⁴⁴ ismine tezat olacak şekilde fizikî bir görünüme sahip olması, diğer bir karakter *Mecit Molla'nın* da benzer şekilde (Mecit: Şan ve şerefi ziyade olan)⁴⁵ ismine uygun şerefli kişi olması gerekirken, ispiyoncu olumsuz bir tip olarak romanda okuyucu karşısına çıkmaktadır.

Yine bir başka karakter olan “*Emin*”;(*Kendine inanılan. İtimat edilen*)⁴⁶ manasına gelirken, romanda geçen *Hacı Emin Efendi*

Eski bir eşkiya idi. Otuz sene evvel hükümete teslim olarak jandarmaya yazılmış, eski arkadaşlarıyla kanlı bir mücadeleye girişmişti. Eşkiya yaptıklarını çok iyi bildiği için dağları baştanbaşa kasıp kavurmuş, onlarla uzak yakın bir alakası olanları insafsız işkencelerle öldürmüş, köylerde karılarını, çocuklarını bile esirgemeyerek köklerini kurutmaya çalışmıştı. Hacı Emin, paraya ve kana doyduktan sonra Hicaz'a gitmiş, Beytullah'a yüz sürerek tövbe ve istiğfar etmişti. Şimdi yetmiş yaşlarında abdestsiz yere basmayan dindar, uslu bir adamdı. Karıncayı incitmekten çekinirdi. şeklinde tasvir edilen bir tiptir.⁴⁷

Gökyüzü romanındaki Yamalı Nuri'den bahsedilirken “Yamalı Nuri...Yüzü akla sığmayacak kadar korkunç...Bir taş bebek başını tokmakla dağtın,Sonra parçalarını yan yana getirin...İşte Yamalı Nuri'nin çehresi adeta yerlerinden oynamış ve kızıl et parçalarıyla birbirine yamanmış gibiydi.”⁴⁸. Halbuki Nuri kelimesi “Nur” kökündendir ve Türkçede kullanılan manasıyla isim “Aydınlık, ışıık, parıltı, ziya”⁴⁹ anlamlarına gelir. Nuri ismini taşıyan karakterin bu derece çirkin tasviri yapıldıktan sonra sonuna da lakap olarak “Hoca” kelimesinin eklenmesi incelememizde vurgulamaya çalıştığımız durumun somut göstergelerinden biridir.

Bunların haricinde Dolmacı Hoca karakterinin “...Dolmacı Hoca denmesinin sebebi çok açgözlü olması ve nöbetle her gün zengin talebesinden birine dolma getirtmesiydi”⁵⁰ şeklinde verilmesi, din dersleri veren yeşil sarıklı bir hoca karakterinin “Sol eliyle sol ayağını tamamiyle hareketten

⁴³ Seslisozluk, *Zeyn* kelimesi.

⁴⁴ Reşat Nuri Güntekin, *Yeşil Gece* (İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2010), 26.

⁴⁵ Almaany, *Mecit* kelimesi.

⁴⁶ Seslisozluk, *Emin* kelimesi.

⁴⁷ Güntekin, *Yeşil Gece*, 121.

⁴⁸ Güntekin, *Yeşil Gece*, 211.

⁴⁹ Türk Dil Kurumu, *Nur* Kelimesi.

⁵⁰ Güntekin, *Yeşil Gece*, 130.

mahrum bırakan, ağzını bir yana çarpıtan, dilini ağırlaştırın bir felçti.”⁵¹ rahatsızlığıyla sunulması gibi yazarın vermeye çalıştığı olumsuz mesajları destekleyecek çeşitli karakterlerle karşılaşmaktadır.

Din karşıtı romanlar kategorisinde gösterilen ve Reşat Nuri Güntekin’in tek ideolojik romanı olarak görülen, hükümet tarafından desteklenen tek romanı şeklinde ifade edilen⁵² *Yeşil Gece* ile, daha sonradan yazılmış gerçek din karşıtı roman denilebilecek *Gökyüzü* romanlarında kısa örnekleri vermeye çalışılan roman kahramanları/karakterleri –isimlendirmelerinin, romanlardaki görevleri ile karşılaştırıldığında, eser sahibinin belirli bir amaca ulaşmak için çifte vuruş (iki kat etki) yapmak kastıyla bilinçli bir tercih yaparak adlandırmalar yaptığı görülmektedir. Eser sahibinin amacının da yazıldığı döneme uygun olarak, savunuculuğunu yaptığı düşünceleri pekiştirmek, yediği düşünceleri de okuyucuya hissettirerek küçümsemek olduğu düşünülebilir.

Sonuç

İlk çağlardan beri insanların anlaşmak ve anlatmak için çeşitli yollar denediği, bunun sonucunda yazının icadı söz konusu olduğu görülmektedir. Yazının icadı öncesi ve sonrasında da eski toplumlarda maksatlarını ifade etmek için özellikle mağaralara çizilen resimlerin de bir anlam taşıdığını söylemek mümkündür. Yazı ile anlatının en üst düzeyi olan edebiyat dünyasındaki yapıtlara bakıldığında direkt anlatımın haricinde dolaylı anlatımın olduğu, bunun bir üst aşamasının ise edebiyatta postmodernizm olarak tanımlandığı söylenebilir. Postmodernizm edebi eserlerinde görülen üstkurmacanın alt kategorisi olarak ifade edilen metinlerarasılık yönteminin, günümüzde yaşamakta olan dinlere ilişkin kutsal metinlere ait verilerin kullanılmasının, kutsal metinlerin orjinalitesini bozduğu gibi, onları Vahyî olmaktan çıkarıp, her okuyucunun zihninde sanki “vahiyleri sadece duygusal çağrışımlarla yeniden algılama” doğurduğu, bunun da toplumların inançlarını ve inananlarının kutsiyet algılarını Vahyî olmaktan çıkartıp, kutsala karşı sıradanlığı getirdiği söylenebilir. Dolayısı ile Müslümanların mukaddes kitabı olan başta Kur’an-ı Kerim olmak üzere diğer dinlere sahip toplumların da Kutsal Metinlerinden alıntı ve geçişkenlik sağlanarak yazılacak eserlerin Postmodern edebiyata katkısı ön plana çıkarılsa da parodi ve kolaj teknikleriyle özünde ‘Algıda Orjinalin Bozulması’ sonucunu doğurduğunu söylemek yanlış olmaz kanaatini ortaya çıkarmaktadır. Bunun için, bu minvalde yazılan eserlerin okunmasının, okuyucuda kutsala olan bağlılığına zayıflık duygusu katacağı görülmektedir. Eserlerde

⁵¹ Güntekin, *Yeşil Gece*, 57.

⁵² Kadir Şeker, “İnönü Dönemi Kültür Hayatı (1938-1950)”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, 2000): 105.

seçilen karakter/kahraman adlarının, yazarların savunduğu veya verdiği görüşü desteklemek için kullandığı adlara tezatlık teşkil edecek şekilde isimler kullanmasının bilinçli bir tercih olduğu görülmekle beraber yazarların bu sayede, eserlerinde vermeye çalıştıkları görüşleri okuyucu algısına onaylatmak açısından çifte vuruş yapmaya çalıştığı sonucuna varılabilir.

Kaynakça

- Adivar, Halide Edip. *Vurun Kahpeye*. İstanbul: Can yayınları, 2017.
- Akbaba, Ferhat. "Edebî Eserlerde Subliminal Mesaj(Reşat Nuri Güntekin'in "Gökyüzü" den Verdiği Mesajlar)". *Edebali İslamiyat Dergisi* 1, Sayı. 1 (Mayıs 2017).
- Anar, İhsan Oktay. *Amat*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.
- Aydemir, Mustafa. "Arada Kalanların Romanı: Araf." *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8, sy.1 (Winter 2013): 811-827, Ankara-Turkey.
- Efendi, Ahmet Mithat. *Felâatun Bey ve Rakım Efendi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 1992.
- Eliade, Mircea. *Kutsal ve Din Dışı*. trc. Mehmet Ali Kılıçbay. Ankara:Gece Yayınları, 1991.
- Frazer, James George. *Altın Dal*. trc. Mehmet H.Doğan. İstanbul: Panel Yayınevi, 2004.
- Gariper, Kağan. "Han Duvarları" Şiiri İle "Binbirinci Gece" Şiirini Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Okuma Denemesi." *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* 8, sy.16(Temmuz-Aralık 2016): 95-103.
- Güntekin, Reşat Nuri. *Gökyüzü*. İstanbul:İnkılap Kitabevi, 1997.
- Güntekin, Reşat Nuri. *Yeşil Gece*. İstanbul:İnkılap Yayınevi, 2010.
- Karaömerlioğlu, M. Asım. "Erken Dönem Türk Edebiyatında Köylüler." *Doğu Batı Dergisi*, sy.22, (2003):107-133.
- Kemal, Namık. *Vatan Yahut Silistre*. İstanbul:Antik Yayınları, 2010.
- Okay M. Orhan, Kahraman Âlim, "Roman" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*.35:160-164.İstanbul:İslam Araştırmaları Merkezi, 2008.(<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrme-tin.php?idno=350160&idno2=c350116#1>, erişim 26 Ekim 2017)
- Öksüz Güneş, Elif.(2016). "Mahmut Yesari'nin Romanlarında İsim-İçerik İlişkisi." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*5, sy.1 (2016): 280-293.
- Özbay, Murat. "Bilim Ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı", *Türkiyat Araştırmaları, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*2, (Bahar 2005): 67-74.
- Sazyek, Hakan. "Türk Romanında Postmodernist Yöntemler Ve Yönelimler." *Hece-Türk Romanı Özel Sayısı* (Mayıs/Haziran/Temmuz 2002): 493-509.
- Şeker, Kadir. "İnönü Dönemi Kültür Hayatı (1938-1950)". Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, 2000.
- Tekin, Mehmet. *Roman Sanatı*. İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2002.
- Uçman, Abdullah. "Tanzimat'tan Sonra Edebiyat Ve Siyaset: Nâmık Kemal Ve Ziya Paşa Örneği". *Türkiyat Mecmuası*24 (Bahar 2014):113.

Yılmaz, Ebru Burcu. "Hikaye ve Romanlarda Sembol Dilinin Görüntüleri Üzerine Bir Değerlendirme". *Çukurova Üniversitesi Türkojoloji Makale Bilgi Sistemi* 56 (Kış 2011): 45-46

Yüksel, Aslı. "Amat Romanında Yeni Tarihselcilik." *Söylem Filoloji Dergisi* 1, sy.1 (Haziran 2016):78-91.

http://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=113335&partId=1, erişim 25 Ekim 2017

<https://insanveevren.wordpress.com/2011/04/23/misir-oluler-kitabindan-bir-parca-ani-papirusu/#more-770>), erişim 25 Ekim 2017

<https://www.seslisozluk.net/adnan-nedir-ne-demek/>, erişim 28 Ekim 2017

TDK, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=ke-lime&guid=TDK.GTS.59f54096848cd5.37728260, erişim 30 Ekim 2017

<https://cevirsozluk.com/#tr|en|C3%A7ifte%20vuru%C5%9F>, erişim 02 Kasım 2017

<https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/mecit/>, 04 Kasım 2017